

# Z cizích revuí.

**Bellona, ročník XI, díl XXXIV, sešit 3.**

Mjr. Jerzy Dąbrowski: *Ústupová bitva 1. polské armády na Niemenu. (19.—24. červenec 1920.)* Studie bohatá na historické dokumenty, odkrývající odvážně stinné i světlé stránky polského vedení a namířená jako polemika proti sovětskému popisu bitvy z pera komisaře Gaja.

Mjr. gšt. Włodzimierz O'Naciewicz: *Jest nutno a možno umlčet dělostřelectvo nepřítele? Dělostřelectvo možno umlčet, to vyžaduje bez výminky*

spolupráci dělostřelectva s letectvem, mnoho dělostřelectva a střeliva (autor uvádí výpočty); klade však — při normálním organickém nedostatku dělostřelectva větší důraz na doprovod pěchoty než na umlčení a zničení dělostřelectva nepřítele, kterým se možno zabývatí jediné v situaci, kdy provádíme delší přípravu k útoku. Bojujati tedy dělostřelectvem proti tomu dělostřelectvu, které svou palbou ohrožuje úspěch postupujících 1. sledů.

Pplk. gšt. ing. Kazimierz Stefczyk: Litva. Studie vojensko-zeměpisná a statistická.

Kpt. gšt. Tadeusz Pawlik: Ostraha východní Haliče v srpnu 1914. Historická studie, která zasluhuje, poněvadž je opřena o oficiální dokumenty (rozkazy, instrukce, situační náčrty), bedlivé pozornosti. Podávati o ní sebe podrobnější recenzi, znamenalo by zabývatí se více méně úplným překladem. Upozorňují jen, že v ostrahových operacích splnila rak. vojska plně svůj obranný úkol, chráníce soustředění hlavních sil. V okamžiku zahájení hlavních operací vidíme však nesoulad v užití ostrahy a hlavních sil; tento okamžik strategického přeskupení (nejtěžší problém ostrahy) vynikne ze studie autorovy velmi jasně.

Mjr. gšt. Jaroslav Patoczka: Trvalá podpora útočící pěchoty dělostřelectvem. Autor vidí tuto podmínku splněnou s hlediska povšechné organizace útoku: Rozdělením útoku divise na fáze (5—6 km), hranice dostřelu děl. pro přímou podporu, rozdělením fáze na přiskoky pěchoty, podle pozorovacích podmínek děl, úpravou přemístění dělostřelectva (též s hlediska zásobování střelivem), úpravou velení (předsunutým sledům dělostřelectva velí jiní velitelé než sledům dosud nepřemístěným).

Plán palby musí předvídati: pohyblivou přehradnou palbu, postupné soustředění palby, palbu „čisticí“ na prostory, kde by se mohl ustupující protivník opřítí útočníkovi, zabraňovací palbu na místa, kde útočník je nucen přejíti do dočasné obrany.

Spojení uskutečniti: osobním stykem velitelů, styčnými oddíly, telefonem, bezdrátovými pojítky, signalisací.

Autor se přimlouvá za doprovodné dělostřelectvo v síle jedné čety, jež by bylo org. součástí pěších pluků; významnou složkou úspěchu bude též „morální“ spolupráce pěchoty s dělostřelectvem.

Plk. W. Franc. Mabilie: Organizace vojenských škol a školení důstojníků ve Francii. Pěkný soustavný přehled, hodný povšimnutí.

Por. gšt. Wacław Berka: Otázka organizace pěchoty v divisi. Po rozboru různých názorů na organizaci pěchoty v divisi (2 brig. dvouplukové nebo 1 brigáda třípluková a p.), dospěje autor k výsledku, že organizace polské divise v jednu brigádu o 3 plucích celkem s 9 prapory nevyhovuje potřebám boje na široké frontě, opotřebuje pěchotu mnohem rychleji než dělostřelectvo, nevyužívá plně možnost děl. podpory.

Autor vidí tyto možnosti reorganizace: 1. dvě brigády; 2. pluky, každý o 3 praporech; celkem 12 praporů; 2. jedna brigáda; 4. pluky po 3 prap.; celkem 12 prap.; 3. jedna brigáda; 3. pluky po 3 prap. a 1—2 samost. prap. podléhající přímo vel. divise; celkem 10—11 prap.; 4. jedna brigáda; 3. pluky po 4 prap.; celkem 12 prap.

K 1. Výhody: dostatek pěchoty.

Nevýhody: nevhodná organizace velení (rozlehlé fronty vedou k vytvoření dvou skupin poměrně s velmi malou zálohou, vel. brigád nemají pojítek pro toto velitelské posílání, stávají se tedy opoždující a brzdicí instancí v provádění manévru velitele divise, jestliže jim tento velitel neponechal jistou samostatnost v rozhodování). Zároveň lineárnosti v provedení manévru (nezbytně malé zálohy k dispozici vel. div., jednotvárná hustota 1. sledu).

K 2. Nebezpečí značného smíšení jednotek za manévru; často povstane nadbytek velitelství pluků, jejichž jednotlivé prapory byly nasazeny, čímž se zbavujeme manévrové schopnosti a významu pluků v boji.

K 3. Výhody: dostatek pěchoty; možnost tvořit úderné skupiny jakékoli síly v divisi, aniž jsou dotčeny velitelské svazky (na př. 1 prap. — 1 samost. prap.; 4 prap. — 1 pluk a 1 samost. prap.; 2 prap. — 2 samost. prapory atd.); velmi praktické a úsporné velení, veliká manévrovací pružnost divise, hodící se dobře pro široké fronty.

Nevýhody: samostatné prapory, vytvořené teprve za mobilisace, neskýtají záruky stejné bojové hodnoty jako prapory ve svazu pěších pluků (střelecké — podle naší organisace — hraničářské prapory budou mít podle autora jiný úkol, než zvyšovati počet pěchoty u vyšších jednotek); velký počet „štábů“, neboť samost. prapor potřebuje téměř téhož štábu jako pluk.

K 4. Zdá se, že je to organisace budoucnosti: málo štábů; dostatek pěchoty; plukům může býti odebrán prapor do zálohy divise, aniž ztratí svůj význam jako jednotka manévru; nebezpečí smíšení jednotek je zmenšeno, poněvadž je velitel divise k dispozici od každého pluku jeden prapor.

Nevýhody: pluk o 4 prap. je snad poněkud málo pružný, ale velmi výhodný pro boj na široké frontě.

Mjr. Dr. Tadeusz Felsztyn: Střední a vysoké školství; výchova záložních důstojníků. Známy odborník vojenského školství polského věnuje velmi poučné úvahy předvojenské výchově zál. důstojníka.

Autor buduje své úvahy na velmi zajímavém podkladě: nevychovávatí jen důstojníky v záloze pro vel. čet na frontě, nýbrž také pro jejich službu v zápolí (na př. mluví-li se, že budoucí válka bude bojována ve znamení chemie, potřebuje národ ve zbrani všech chemiků, je tedy každý peníz vynaložený na výchovu chemiků jako budoucích velitelů čtyř pěšího vojska úplně zbytečný; to, co dnes všechny armády uznávají za nutné u voj. veterinářů a lékárníků, event. duchovních, musí platiti i pro techniky a ostatní specialisty, potřebné k modernímu zápasu dvou národů ve zbrani. Neopovrhovati službou v zápolí, vždyť letecký boj učiní pohyb vojska a obyvatelstva v zápolí právě tak nebezpečným — ne-li někdy nebezpečnějším — jako pěšáka ve frontě.

Nutno tedy pracovati k tomu, aby veškeré školy vyučovaly své žactvo v rámci své učebné osnovy pro vojenské jeho poslání buď důstojnické nebo poddůstojnické (podle svého celkového kulturního stupně).

Střední školy. Učitelé fysiky by se mohli zabývatí také popisem pušky a jiných boj. prostředků, teorií střelby; dějepis by se mohl také věnovati vojenské historii; nejlepší ukázkou stručné a jasné mluvy by mezi jiným mohla býti stylisace rozkazů; chemik by mohl též vykládati o boj. plynech.

Mezi střední a vysokou školou absolvovali by abiturienti vojenský prakt. kurs; na vysoké škole by bylo nutno organisovati výklady z voj. předmětů obdobně jako na škole střední. Posluchačů právnické fakulty bude možno s prospěchem užiti v různých odvětvích intendantní a hospodářské služby; filosofy, právníky a architekty bylo by lze velmi snadno vychovati na velitelská místa až do hodnosti majorské, ne-li podplukovnícké, ba dokonce i pro službu v štábech, neboť jejich vyšší vzdělání zaručuje schopnosti organisační a administrační.

Učitelské ústavy jsou předurčeny vychovávatí dobrého důstojníka instruktora; odborné nižší školy všech druhů dobré poddůstojníky jak zbrani, tak i služeb.

Učitelé ani žactvo nesmějí se stavěti zamítavě proti obdobným nařízením státu, neboť stát má právo žádati za svůj náklad na školství také výkony, jimiž je zajištěna

jeho existence. Ba nutno zdůrazniti, že učitelstvo i žactvo je povinno chrániti svého dobrodince — stát a své výsady, které si v státě na jeho náklad získali.

Tato povinná duševní branná výchova neznamená militarisaci národa, naopak je to „demilitarisace“, neboť snímá s vojska roucho „kasty“, činíc celý národ vojskem.

Por. Henryk Malion: Úkoly polního četnictva. Souhrnný obraz úkolů četnictva s hlediska různých operací armády v poli.

Různé zprávy.

Mjr. gen. št. Roman Starzyński: Otázka nástupu nováčků. Autor podrobuje rozboru dva způsoby nástupu nováčků na dobu menší než 2 léta:

Jeden nástup do roka; po jednoroční službě odeslati polovinu mužstva na dovolenou, druhou polovinu propustiti po půl roce a první polovinu povolati opět na půl roku do zbraně;

dvojí nástup do roka;

jeden nástup do roka se současným propuštěním mužstva ročníku po ukončení presenční služby, t. zn. po polovině roku jen mladší ročník ve službě.

Autor uznává veliké výhody jarního nástupu nováčků (zavedeným na zkoušku u nás i v Litvě) a vidí jasně jeho nevýhody jak s hlediska hospodářského, tak i finančního.

Janusz Cz.: Recenze knihy Charles Henry F. de Méans: *L'Armée Tchèque-slovaque*, Paříž 1928 (sešit 2, str. 375—377), vyniká jizlivými výpady recensitovými proti našemu odboji.

Pplk. gšt. Polivka.

## Literární přehled.

### Spisy české.

Podplukovník zdravotnictva MUDr. Klement Zrůnek: *Vojenská hygiena a epidemiologie*. Praha 1930. Nákladem vlastním. Cena 120 Kč (pro voj. osoby 80 Kč). Kniha prohlášena za vojenskou příručku.

Vědecké knihy mívají často slabou stránku: bývají nezáživné, těžko pocho-pitelné i pro člověka odborně vzdělaného; hledáš-li v nich radu pro konkrétní případ, nenajdeš ji.

Zrůnkova *Vojenská hygiena a epidemiologie* této vady nemá; je přehledná, jasná, přístupná i širším vrstvám.

Především je určena pro vojenské lékaře. Má být učebnicí frekventantům vojenské školy lékařské při studiu, má být důstojníkům zdravotnictva rukověť při jejich službě v posádce, při cvičeních i v poli. Pak se však obrací kniha ke všemu důstojníctvu a k veškeré inteligenci, která slouží v armádě. Lékař je sice iniciátorem pro hygienické zákroky, ale jejich provádění není už jen dilem lékařů a pomocného zdravotnictva, k tomu je potřebí součinnosti a dobré vůle všech příslušníků branné moci. Jen taková armáda, v které zásady zdravotnické

každému muži vnikly až do krve, má naději na úspěch, jinak stane se obětí nemoci, hlavně epidemií, které byly a jsou dosud nebezpečnější nežli nepřátelské zbraně. Historické poznámky v této knize jsou toho jasným dokladem. Proto nelze dosti důrazně doporučiti každému vojenskému gážistovi, aby se se zásadami hygienickými co nejzevrubněji seznámil. Kniha Zrůnkova v té příčině výborně poslouží a čtenář bude za svou pozornost odměněn tím, že jej kniha skutečně zaujme.

Celá práce se dělí na tři díly: první pojednává o výměně látek a energie, (oděv a stráž, výživa), druhý o ubytování, třetí pak o ochraně před nakažlivými nemocemi.

V prvním díle se dočítáme o šatu, jaké jsou požadavky, jež jsou kladeny na jeho jakost. Dočítáme se o úpalu a úžehu, o tom, jak třeba zabrániti hromadnému onemocnění i záhubě vlivem tepla. Trebaže se v takových případech již mnoho mluvilo a psalo, přece je potřebí stále si připamatovávat hrozící nebezpečí, neboť hromadná katastrofa může nastoupiti velmi snadno, až tuze rychle.